

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

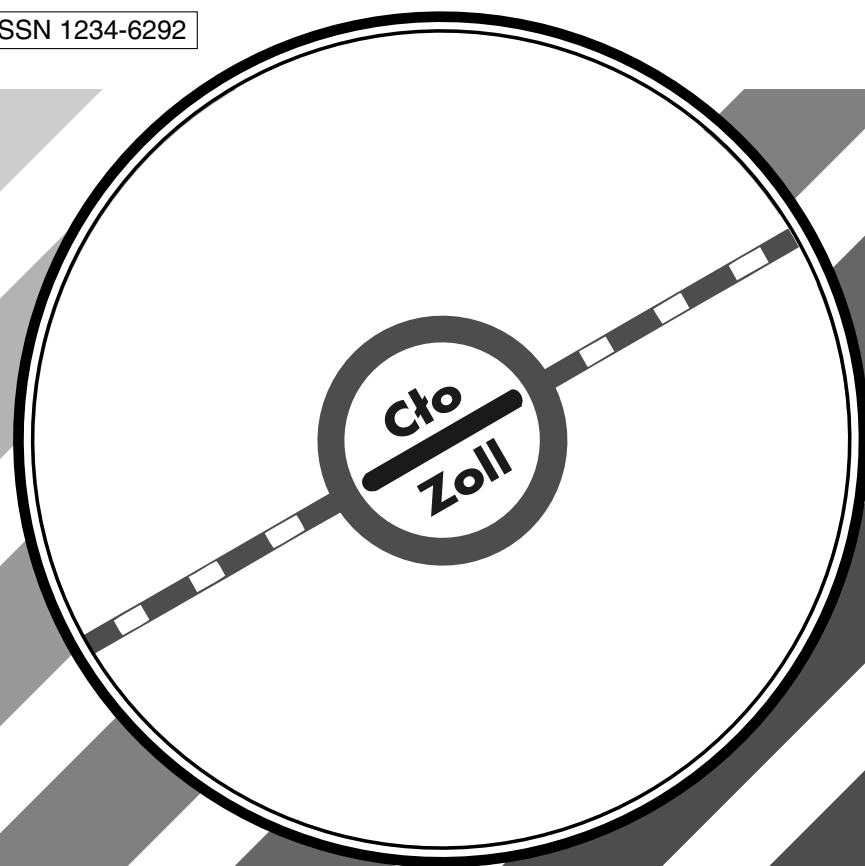
NR
16

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

ISSN 1234-6292

**ANALIZY
RYNKOWE**

GRUDZIEŃ 2002

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi – *B. Nosecka*
- III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi
 1. Zboża – *W. Łopaciuk*
 2. Produkty upraw oleistych – *W. Dzwonkowski*
 3. Cukier i przetwory – *P. Szajner*
 4. Ziemniaki i przetwory – *W. Dzwonkowski*
 5. Owoce i przetwory – *B. Nosecka*
 6. Warzywa i przetwory – *B. Nosecka*
 7. Mleko i przetwory – *P. Szajner*
 8. Żywiec i mięso wołowe – *D. Rycombel*
 9. Wieprzowina – *D. Rycombel*
 10. Żywiec i mięso baranie – *D. Zawadzka*
 11. Żywiec i mięso końskie – *D. Zawadzka*
 12. Drób – *B. Nosecka*
- IV. Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Wiesław Dzwonkowski
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

dr Bożena Nosecka
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 553

mgr inż. Danuta Rycombel
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 553

mgr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Danuta Zawadzka
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 448

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 3.12.2002 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w czerwiec 2003 r.

W pierwszej połowie 2002 roku nastąpił spadek obrotów w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi. Podobnie jak w poprzednich latach, Polski import tych produktów miał charakter surowcowy a eksport był zdominowany przez produkty przetworzone. Jednak w przeciwieństwie do ubiegłych lat, z powodu wzrostu wywozu zbóż i świeżych owoców, obserwowano nieznaczne zahamowanie tego procesu w eksporcie.

W pierwszym półroczu 2002 roku ujemne saldo obrotów całego handlu zagranicznego po raz kolejny z rządu poprawiło się w stosunku do porównywalnych okresów poprzednich lat i wyniosło 6,8 mld USD, wobec 7,1 i 8,9 mld USD odpowiednio w latach 2001 i 2000. Poprawa wynikała z większego przyrostu wartości eksportu niż importu. W handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi również obserwowano zmniejszenie ujemnego wyniku do 374,4 mln USD wobec 397,1 i 435,6 mln USD odpowiednio w analogicznych okresach lat 2001 i 2000. Tu jednak zdecydowała mniejsza skala spadku eksportu niż importu. W porównaniu z pierwszą połową 2001 roku, wartość eksportu zmniejszyła się o 11,4 mln USD (0,9%) a wartość importu o 34,1 mln USD (2,0%).

Udział eksportu rolno-spożywczego w całym eksporcie zmniejszył się z 7,6% w pierwszej połowie 2001 roku do 7,1% w pierwszej połowie 2002 roku. W podobnym stopniu zmniejszył się udział importu (odpowiednio z 7,1 do 6,7%). Równocześnie udział ujemnego salda obrotów produktami rolno-spożywczymi w ogólnym saldzie obrotów polskiego handlu zagranicznego pozostał praktycznie nie zmieniony (5,5% wobec 5,6% poprzednio). Wbrew wcześniejszym przewidywaniom, udział handlu rolno-spożywczego w generowaniu ujemnego salda obrotów w pierwszej połowie 2002 roku nie zwiększył się.

W pierwszej połowie 2002 roku, w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, obserwowano wzrost eksportu produktów roślinnych i spadek produktów zwi-

erzących. Wzrosła wartość eksportu owoców i przetworów owocowych, przetworów warzywnych, przetworów ziemniaczanych, alkoholi, zbóż i przetworów zbożowych, zaś niższe były wpływy z eksportu cukru i wyrobów cukierniczych, oleistych, przetworów grzybowych oraz warzyw świeżych. W eksporcie produktów zwierzęcych wzrosły wpływy z eksportu zwierząt żywych, przetworów mięsnych oraz rybnych. Natomiast duży był spadek eksportu produktów mleczarskich (mleka w proszku).

O zmniejszeniu importu rolno-spożywczego w pierwszej połowie 2002 roku przesądził przede wszystkim spadek przywozu produktów roślinnych, szczególnie zbóż, owoców świeżych, przetworów zbożowych, owocowych i ziemniaczanych oraz używek. Wartość importu produktów zwierzęcych również zmniejszyła się, ale w mniejszym stopniu niż to obserwowano w produktach roślinnych. Spadek wydatków na import produktów zwierzęcych powodowany był głównie ograniczeniem przywozu produktów mleczarskich (głównie mleka w proszku) oraz w mniejszym stopniu ryb i żywych zwierząt. Wzrósł import nasion oleistych, olejów roślinnych, cukru i wyrobów cukierniczych, warzyw i przetworów warzywnych oraz w szczególności mięsa i produktów mięsnych, których przywóz zwiększył się blisko dwukrotnie (głównie wieprzowina).

W pierwszej połowie 2002 roku w eksporcie produktów rolno-spożywczych do poszczególnych ugrupowań krajów wystąpiły dwie przeciwstawne tendencje: stagnacja eksportu do UE i jego spadek w przypadku krajów byłego ZSRR i krajów rozwijających się oraz wzrost eksportu do krajów CEFTA i pozostałych krajów rozwiniętych.

W tym okresie eksport do krajów Wspólnoty minimalnie zmniejszył się (o 0,3%) do 616,7 mln USD, ale jego udział w polskim eksporcie rolno-spożywczym wzrósł o niecały 1 p. p. do 47%. Niemcy nadal stanowiły największy rynek eksportowy dla polskich produktów rolno-spożywczych. Udział tego kraju wyniósł 20,6% wobec 18,6% w pierwszej połowie 2001 roku.

Eksport do krajów b. ZSRR w pierwszej połowie 2002 roku zmniejszył się o 10,3% do 296,5 mln USD. Głównym odbiorcą polskich produktów w tej grupie krajów jest Rosja, do której eksport wzrósł o 26,0%. Udział tego kraju w polskim eksporcie rolno-spożywczym wyniósł 10,3 % wobec 8,1% przed rokiem. Wartość eksportu rolno-spożywczego do krajów rozwijających się spadła o blisko 14%, do 138,5 mln USD a ich udział zmniejszył się z 12,0 do 10,5%.

Odnotowano znaczący wzrost eksportu do krajów bloku CEFTA. W porównaniu z pierwszą połową 2001 roku jego wartość zwiększyła się o blisko 30% do 168,1 mln USD, co stanowiło 12,7% eksportu rolno-spożywczego ogółem. Eksport rolno-spożywczy do grupy pozostałych krajów rozwiniętych w pierwszej połowie 2002 roku wzrósł do 91 mln USD, czyli o 7,6%. Udział całej tej grupy w polskim eksporcie rolno-spożywczym wzrósł z 6,3 do 6,9%. Polski eksport rolno-spożywczy krajów EFTA, mimo dużego wzrostu, nadal utrzymywał się na niskim poziomie i wyniósł 14,4 mln USD.

W pierwszej połowie 2002 roku obserwowano spadek importu produktów rolno-spożywczych z większości ugrupowań, za wyjątkiem CEFTA i grupy pozostałych krajów rozwiniętych. W wyniku tego, import tych towarów ogółem zmniejszył się o 2,0% w porównaniu z analogicznym okresem 2001 roku. Największy był spadek przywozu z krajów byłego ZSRR (o jedną trzecią) i EFTA (o blisko 20%). Rozmiary importu z UE (spadek o 0,3%) i pozostałych krajów rozwiniętych (wzrost o 0,8%) nie wywarły większego wpływu na ogólną tendencję. Skalę spadku ograniczył wzrost importu o 25% z krajów bloku CEFTA.

W pierwszej połowie 2002 roku wyraźnie poprawiło się saldo obrotów z krajami rozwiniętymi gospodarczo a w handlu z krajami rozwijającymi się obserwowano się stagnację lub minimalny spadek wyników. Pogorszenie salda obrotów z krajami Wspólnoty w pierwszej połowie 2001 roku może wskazywać na to, że początkowo większe korzyści z liberalizacji wzajemnych obrotów w han-

dlu rolno-spożywczym (obowiązuje od 1 stycznia 2001 roku) odniosły kraje UE. Wygasająca dynamika spadku wyników w pierwszym półroczu br. świadczy o powolnym procesie dostosowywania się polskich eksporterów do nowych warunków obowiązujących po wprowadzeniu tej umowy.

W całym 2002 roku dojdzie do pogorszenia ujemnego salda handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi do 453 mln USD wobec 376

mln USD w 2001 r. Złoży się na to głównie spadek eksportu w drugiej połowie 2002 r.

Według wstępnych prognoz ujemne saldo obrotów produktami rolno-spożywczymi w pierwszej połowie 2003 roku zmniejszy się do około 140 mln USD wobec 410 mln USD w pierwszej połowie 2001 roku. Na poprawę saldałoży się wzrost wpływów z eksportu o 9,7% do 1,45 mld USD oraz zmniejszenie wydatków na import o 6,0% do 1,60 mld USD.

W I połowie 2003 roku będą kontynuowane tendencje obserwowane w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi w II połowie 2002 roku. Pomimo wzrostu wolumenu, z powodu niskich cen wartość większości eksportowanych produktów zwierzęcych nadal będzie się zmniejszać. Natomiast można oczekiwać dalszego wzrostu wpływów z eksportu produktów roślinnych, co będzie decydowało o zmniejszeniu deficytu. W imporcie można się spodziewać odwrotnych tendencji.

SUMMARY

The first half of the year 2002 was featured with decline in Polish agri-food trade. Similarly to the previous years, Polish agri-food imports concerned mainly unprocessed raw materials. On the other hand Polish agri-food exports were dominated with processed products. However, contrary to previous years, reflecting increase export of grains and fresh fruits this process was hampered.

The negative balance of total foreign trade in the first half of the year 2002 improved for the next consecutive time and totalled 6,8 bill USD versus 7,1 and 8,9 bio USD in the years of 2001 and 2000 respectively. The improvement resulted from greater increase in the value of exports than imports. The negative balance Polish foreign trade in agri-food products also improved to 374,4 mio USD versus 397,1 and 435,6 mio USD in the years of 2001 and 2000 respectively. The decline of export revenue lower than the decline of import expenditure was of key importance here. Comparing to the first half of the year 2002 the value of exports declined 11,4 mio USD or 0,9%, while the value of imports declined by 34,1 mio USD or by 2,0%).

The contribution of agri-food exports in total exports shrunk from 7,6% in the first half of the year 2001 to 7,1% in the first half of the year 2002. The share of agri-food imports declined by similar proportion (from 7,1 to 6,7% respectively). Simultaneously the share of negative balance of trade in agri-food products in overall deficit of foreign trade reminded virtually unchanged (5,5% versus 5,6% previously). Therefore contrary to previous forecasts, the contribution of agri-food trade in the overall negative balance did not increase.

Comparing to the relevant period of the previous year previous year, the exports of crop products were subject to increase, while in case of animal products decline was observed. The increase was observed in case of exports of fruits and fruit products, vegetable products, potato products, alcohol, grains and grain products, while decline was observed in case of sugar and sugar pro-

ducts, oilseeds, mushroom products and fresh vegetables. Regarding exports of animal products increase in the revenue was observed in case of live animals, meat products and fish products, while the value of exported dairy products (mainly skimmed milk powder) declined.

The decline in import expenditure in the first half of the year 2002 was caused by a reduction in imports of crop products, in particular grains, fresh fruits, processed grain, vegetables, potatoes and tea and coffee. The value of animal product imports also declined but in a smaller scope as it was reported in case of crop products. Here decline resulted from reduced purchases of dairy products (mainly milk powder) and to a smaller extent of fish and live animals. Increase occurred in case of imports of oilseeds, vegetable oils, sugar and sugar products, vegetables and vegetable products and in particular meat (mainly pork) and meat products, which purchases almost doubled.

There were two contradictory tendencies in exports of agri-food products: stagnation of sales to the EU and decline in case of former USSR countries and developing countries and increase in sales to CEFTA and other developed countries.

In the first half of the year 2002 exports to the EU slightly declined (by 0,3%) to 616 mio USD but its share in Polish agri-food exports increased by almost 1 percentage point to 47%. Germany reminded on the position of the largest importer of Polish agri-food products with the share of 20,6% versus 18,6% previously.

Exports to the former USSR countries declined by 10,3% to 296,5 mio USD. Russia was the main Polish partner in this group of countries. The share of this country in Polish agri-food exports increased from 8,1 to 10,3%. The value of exports to developing countries declined by almost 14% to 138,5 mio USD and their contribution declined from 12,0 to 10,5%.

Exports to CEFTA countries substantially increased. Comparing to the first half of the year 2001 its value

rose up by almost 30% to 168,1 mio USD, which contributed 12,7% of Polish agri-food exports. Regarding other developed countries agri-food exports increased by 7,6% to 91 mio USD. The share of this group increased from 6,3 to 6,9%. Despite a remarkable increase, Polish agri-food exports to EFTA countries reminded at a low level and totalled 14,4 mio USD.

The import expenditure in the first half of the year 2002 showed a decline in case of majority of country groups, except of CEFTA and other developed countries. Reflecting that, the value of Polish agri-food imports declined by 2,0% as compared to the first half of the year 2001. The largest decline was observed in imports from former USSR countries (by one third) and EFTA (by approx. 20%). The import value from the EU (decline by 0,3%) and other developed countries (increase by 0,8%) did not have a significant influence on the overall results. The scope of decline in the import value was reduced by a 25% decline in the purchases in CEFTA countries.

The balance of trade with western countries showed in the first half of the year 2002 a substantial improvement, while a stagnation or a slight decline were observed in trade with developing countries. Deterioration of the balance of trade with the EU observed in the first half of the year 2001 may indicate that in result of the agreement on mutual liberalisation of agri-food trade (implemented since the 1st of January 2001 onwards) the EU was better off in the first turn. However the results of the first half of the year 2002 show that Polish exporters are adjusting step by step their offer to the new conditions binding after the implementation of the agreement.

The negative balance of foreign trade in agri-food products in the whole year 2002 is likely to deteriorate to 453 mio USD versus 376 mio USD in the year 2001. It will result mainly from declining exports in the second half of the year 2002.

According to preliminary forecast the negative balance of trade in agri-food

od trade in the first half of the year 2003 is likely to decline to about 140 mio USD versus 410 mio USD in the first half of the year 2001. It will result from increase in export revenue by 9,7% to 1,45 bio USD and decline in import expenditure by 6,0% to 1,60 bio USD.

The tendencies observed in the second half of the year 2002 would be continued in the first half of the year 2003. Despite increase in the volume, due to low prices, the revenue on export animal products will continue to decline. On the

other hand the revenue on export of crop products is expected to increase, which would be of key importance as regards decline in the negative balance of trade. Reverse tendencies are expected on import side.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazą się:

1. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /23/ • kwiecień 2003,
2. Rynek pasz /13/ • kwiecień 2003,
3. Rynek mleka /24/ • kwiecień 2003,
4. Rynek ziemniaka /23/ • kwiecień 2003,
5. Rynek drobiu i jaj /23/ • maj 2003,
6. Rynek cukru /23/ • maj 2003,
7. Rynek mięsa /24/ • maj 2003,
8. Rynek zbóż /24/ • czerwiec 2003,
9. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /17/ • czerwiec 2003,
10. Rynek rzepaku /23/ • czerwiec 2003,
11. Rynek owoców i warzyw /22/ • lipiec 2003,
12. Rynek ziemi rolniczej /6/ • lipiec 2003,
13. Popyt na żywność /4/ • grudzień 2003.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2002 roku wynosi 32 zł.
Cena zeszytu: w edycji wiosennej – 15 zł, w edycji jesiennej – 17 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
